

KAPITTEL 8

Behandlingsmåten ved innhenting av Stortingets samtykke til ratifikasjon**8.1 AVTALEN OM OVERVÅKINGSORGANET OG DOMSTOLEN**

Avtalen om Overvåkingsorganet og Domstolen gir gjennom ordningen for håndhevelse av konkurransereglene EFTAs overvåkingsorgan og EFTA-domstolen adgang til å utøve myndighet som Grunnloven ellers forbeholder norske myndigheter. Overdragelse av slik myndighet til de nevnte organer vil derfor måtte skje etter fremgangsmåten i Grunnlovens § 93. Det vises til nærmere redegjørelse i St.prp. nr. 100 (1991-92), jf. pkt. 8.10.

Ved vurderingen av hva slags myndighet som bare kan overføres til internasjonale sammenslutninger med Stortingets samtykke etter Grunnlovens § 93, er det vanlig å legge avgjørende vekt på om organisasjonen skal kunne utøve myndighet som har direkte virkning for personer og foretak som befinner seg på norsk territorium.

EFTA-domstolen gis i henhold til Avtalen om Overvåkingsorganet og Domstolen kompetanse til å dømme i saker som EFTAs overvåkingsorgan har anlagt mot et EFTA-land for å få fastslått om vedkommende land har handlet i strid med EØS-avtalen. Den kan dessuten avgjøre tvister mellom EFTA-landene om brudd på EØS-avtalen, Avtalen om Den faste komité og Avtalen om Overvåkingsorganet og Domstolen. EFTA-domstolens avgjørelser vil i disse tilfelle være folkerettslig bindende for Norge som stat - de vil med andre ord ikke ha direkte virkning for norske borgere og foretak. Denne kompetansen reiser derfor ikke spørsmål om anvendelse av Grunnlovens § 93.

I statsstøttesaker gir Avtalen om Overvåkingsorganet og Domstolen Overvåkingsorganet kompetanse til å avgjøre med bindende virkning om et statsstøttetiltak i et EFTA-land er i overensstemmelse med EØS-reglene. Selv om disse vedtakene kan ha store praktiske konsekvenser for de involverte foretak, vil Overvåkingsorganets vedtak rette seg til vedkommende stat og være en forpliktelse på det folkerettslige plan. Det samme gjelder EFTA-domstolens avgjørelser i klagesaker om tilta-

kets lovlighet. Dette gjelder uansett om vedkommende som påklager vedtaket er en stat eller en direkte berørt bedrift. Selve vedtaket vil være rettet mot staten og berører således ikke Grunnlovens § 93. Vedtak som innebærer at statsstøtte som er gitt i strid med EØS-avtalen må tilbakebetales, retter seg heller ikke direkte til vedkommende foretak, idet det pålegger vedkommende stat å sørge for tilbakebetaling, og dette må skje etter nasjonale rettsregler.

I forbindelse med håndhevelse av EØS-avtalens konkurranseregler vil derimot EFTAs overvåkingsorgan kunne fatte vedtak med direkte virkning overfor foretak i hele EØS. Dette gjelder unntak, påbud og vedtak om tvangsmulfter og bøter. EFTAs Overvåkingsorgan vil videre kunne foreta inspeksjoner i norske foretak. EFTA-domstolen vil på sin side kunne ta stilling til klager fra bedrifter i EØS over bindende avgjørelser som Overvåkingsorganet har rettet til dem.

Regjeringen er av den oppfatning at Grunnlovens § 93 kommer til anvendelse i forbindelse med inngåelse av Avtalen om Overvåkingsorganet og Domstolen gjennom den nevnte overføring av myndighet på konkurranseområdet til EFTAs overvåkingsorgan og domstol.

8.2 AVTALEN OM DEN FASTE KOMITÉ

Avtalen om Den faste komité etablerer et samarbeidsorgan mellom EFTA-landene med tradisjonell folkerettslig myndighet som ikke berører Grunnlovens § 93. Vedtak i Komitéen vil binde Norge som stat. I den grad vedtakene etter sitt innhold retter seg mot personer eller foretak, må vedtakene gjennomføres nasjonalt av norske myndigheter. Den faste komité skal kunne fatte en rekke av sine vedtak med flertall. Også i disse tilfellene er vedtakene rettet mot statene.

Avtalen om Den faste komité er av den karakter at den forelegges Stortinget for samtykke til ratifikasjon i henhold til Grunnlovens § 26,2. ledd.